

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۳» - عبارت «الف» و «ب» نادرست و تنها عبارت «ج» صحیح است. علت نادرستی عبارت الف: لزوماً اولین مسئله فلسفی تعیین نسبت میان وجود و ماهیت نیست.

علت نادرستی عبارت ب: انسان در مواجهه با هر چیزی به هر دو جنبه آن (وجود و ماهیت) توجه می‌کند نه اینکه فقط به یکی از این ابعاد توجه کند.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - ترکیبی) (متوسط)

۲- گزینه «۲» - در تیتیر سوال چون کلمه مانند آورده شده پس دو جزء قضیه ما باید از نظر نوع حمل یکسان باشد یعنی یا هر دو حمل اولی ذاتی یا شایع صناعی و تنها در گزینه «۲» نوع حمل یکسان است و هر دو حمل نیازمند دلیل و شایع صناعی است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - صفحه ۵) (متوسط)

۳- گزینه «۳» - واجب‌الوجود بودن خدا یعنی موجودی که وجود برایش واجب است و خداوند واجب‌الوجود بالذات است و در ذات و وجود خود از دیگران بی‌نیاز است بنابراین گزینه «۳» صحیح است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - صفحه ۱۱) (متوسط)

۴- گزینه «۴» - مثلث چهارضلعی نیست و سه ضلعی است پس نوع نسبت در اینجا ضروری و یا وجوبی است. گزینه «۱» قضیه‌ای امکانی، گزینه «۲» امتناعی و گزینه «۳» امکانی است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - صفحه ۱۰) (آسان)

۵- گزینه «۲» - برخی موجودات ممکن‌الوجود هستند (واجب‌الوجودهای بالغیر) و برخی موجودات ممکن‌الوجود نیستند. (خداوند) برخی ممکن‌الوجودها موجود شده‌اند (واجب‌الوجودهای بالغیر) و برخی ممکن‌الوجودها موجود نشده‌اند (هنوز از حال امکانی خارج نشده‌اند) پس نسبت آن‌ها عموم و خصوص من‌وجه است. میان ناموجود و واجب‌الوجود نیز تبیین است. چون واجب‌الوجود چه بالذات و چه بالغیر به وجوب رسیده و موجود شده است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - صفحه ۱۲) (متوسط)

۶- گزینه «۴» - علت قاعده‌ای است عقلی بنابراین براساس حس و تجربه و یا اتکا به قوانین علمی درک نمی‌شود و تنها مصادیق علیت براساس حس و تجربه قابل درک است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - ترکیبی) (متوسط)

۷- گزینه «۳» - طبق اصل وجوب علی و معلولی، بودن علت علت است برای بودن معلول و نبودن علت علت است برای نبودن معلول. علت رد گزینه «۱»: وجود معلول ممکن است هم‌زمان با وجود علت باشد. بنابراین نادرست است.

علت رد گزینه «۲»: این طور نیست که هر جزئی از اجزای جهان به جزء دیگر نیازمند باشد و به فرض قبول این گزاره نیازمندی بیان علیت است نه وجوب.

علت رد گزینه «۴»: اینکه ماهیت ممکنات نسبت به وجود و عدم در حال تساوی است پیش از اصل وجوب علی و معلولی بیان می‌شود نه به عنوان لازمه آن.

(سراسری ۱۴۰۳ با تغییر) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - ترکیبی) (دشوار)

۸- گزینه «۴» - هر سه گزینه دیگر گویای اصل سنخیت هست نه نقض‌کننده آن. اما گزینه «۲» به عدم هماهنگی و سنخیت میان علت و معلول اشاره می‌کند که ناقض اصل سنخیت است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس چهارم - کدام تصویر از جهان - صفحه ۲۵) (متوسط)

۹- گزینه «۱» - آن دسته از فلاسفه که به خدا و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند غایت‌مندی زنجیره حوادث را نیز انکار می‌کنند و حتی وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می‌آورند که از پیش تعیین شده نبوده است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس چهارم - کدام تصویر از جهان - صفحه ۲۵ و ۲۶) (متوسط)

۱۰- گزینه «۴» - گزینه «۴» از توضیحات ارسطو درباره خدا و مبدأ نخستین است. افلاطون دست یافتن به خدا را صرفاً براساس تفکر و تعقل می‌داند بنابراین خدا را موجودی ماورالطبیعی می‌داند و ضمناً ثابت بودن خدا همان بدون حرکت و تغییر بودن خداست.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس پنجم - خدا در فلسفه - صفحه ۳۱ و ۳۴) (متوسط)

۱۱- گزینه «۲» - کرگور معتقد است ایمان هدیه الهی است که خداوند به انسان می‌بخشد و نیازی به استدلال و پشتوانه عقلی ندارد. خدا انسان مومن را بر می‌گزیند و به او ایمان هدیه می‌کند و اگر کسی شایسته این بخشش نشود زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد. گزینه «۱» سخن کاتینگهام، گزینه «۲» سخن جیمز و گزینه «۴» تعریف زندگی معنادار است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس پنجم - خدا در فلسفه (۱) - صفحه ۳۷ تا ۳۹) (متوسط)

۱۲- گزینه «۳» - علت نادرستی عبارت الف: سلسله بی‌نهایت دارای ابتدا نیست اما دارای انتها می‌باشد. علت نادرستی عبارت ب: همه فلاسفه اثبات خدا را از طریق استدلال عقلی محض نمی‌دانند مثلاً تجربه‌گرایان خدا باور که از طریق برهان‌های دیگری مثل برهان نظم که برهان تجربی است خدا را ثابت می‌کنند. اگر گفته می‌شد فلاسفه مسلمان جمله صحیح بود.

عبارت جمله ج صحیح است زیرا اگر معتقد به تسلسل علل نامتناهی باشیم هرگز نوبت به معلولی که پیش روی ماست نخواهد رسید پس وجود معلول نتیجه پذیرش امتناع تسلسل علل نامتناهی است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس ششم - خدا در فلسفه (۲) - ترکیبی) (دشوار)

۱۳- گزینه «۲» - تنها گزاره ۲ صحیح است. هیوم یک تجربه‌گرای تندرو بود و اعتقاد داشت شناخت عقلی محض ناممکن است و عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد.

گزینه «۱»: دیدگاه کنت است.

گزینه «۳»: نادرست است زیرا دکارت عقل را به عنوان موجود متعالی نمی‌پذیرد.

گزینه «۴»: دیدگاه بیکن است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس هشتم - عقل در فلسفه (۱) - صفحه ۵۷ و ۵۸) (دشوار)

۱۴- گزینه «۲» - هر ممکن‌الوجودی دارای ماهیت است؛ پس گزینه «۲» صحیح است. موجودات عالم عقول چون مادی نیستند در قید زمان و مکان نیستند. (رد گزینه «۱») تنها عقل آخر با ماده در ارتباط است نه همه عقول پس راه برقراری آن‌ها با ماده بدون ابزار مادی است. (رد گزینه «۳») موجودات عالم عقول استدلال نمی‌کنند بلکه حقایق را شهود می‌کنند. (رد گزینه «۴»)

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس هفتم - عقل در فلسفه - صفحه ۵۴) (متوسط)

۱۵- گزینه «۱» - حکیمان ایران باستان خود خداوند را عقل می‌نامیدند نه مخلوقات برتر خدا را و از این نظر شبیه هراکلیتوس می‌اندیشیدند.

علت رد گزینه «۲»: به هر دو کاربرد عقل توجه داشتند.

علت رد گزینه «۳»: درباره کاربرد دوم عقل نیز اظهار نظر کرده‌اند و عقل را موجودی متعالی و برتر از ماه می‌دانستند که مزدا نام دارد.

علت رد گزینه «۴»: عقول را خداوند می‌دانستند نه فرشتگان

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس هشتم - عقل در فلسفه ۲ - صفحه ۵۹) (متوسط)

۱۶- گزینه «۴» - حیات عقلی زمینه‌ساز ظهور حیات فلسفی است و این دو غیر هم هستند پس نسبت میان آن‌ها تبیین است.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس نهم - آغاز فلسفه در جهان اسلام - صفحه ۷۱) (متوسط)

۱۷- گزینه «۲» - علت نادرستی گزینه «۱»: فارابی نه از آن جهت که حکومت متعلق به خداست بلکه از این جهت که هدف جامعه سعادت است صلاحیت این کار را تنها به دست حجت خدا می‌داند. به عبارت دیگر او از این دلیل که حق حکومت از برای خداست برای اثبات لزوم سپردن ریاست جامعه به حجت خدا استفاده نکرد بلکه برای برقراری سعادت صلاحیت را به دست حجت خدا می‌داند.

علت نادرستی گزینه «۴»: هدف اصلی جامعه سعادت است نه تامین نیازهای زیستی.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس نهم - آغاز فلسفه در جهان اسلام - صفحه ۷۶ و ۷۷) (دشوار)

۱۸- گزینه «۲» - اشارات و تنبیهات به آخرین دیدگاه‌های ابن سینا در حکمت و فلسفه اشاره دارد.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس دهم - دوره میانی - صفحه ۸۰) (آسان)

۱۹- گزینه «۳» - اگر وجود و ماهیت هر دو اعتباری باشند یعنی هیچ‌کدام حاکی از واقعیت نیستند و چون هیچ مفهومی از چیزی جز این دو نداریم پس نمی‌توان واقعیات را شناخت.

(سراسری با تغییر) (پایه دوازدهم - درس یازدهم - دوران متأخر - صفحه ۹۲ و ۹۳) (دشوار)

۲۰- گزینه «۱» - علامه طباطبایی با همراهی شهید مطهری کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم را تنظیم کردند که متن آن را علامه در حاشیه آن توسط شهید مطهری نگاشته شد.

(نیک محتشم) (پایه دوازدهم - درس دوازدهم - حکمت معاصر - صفحه ۱۰۲ تا ۱۰۴) (متوسط)